

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÁ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya.
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas
Cuba · Puerto Rico, y Extranjer, 5

LA JORNADA DE DIUMENJE

Un arcalde marejat

CRONICA

Sorprén que la major part per no dir la casi totalitat dels diaris de Barcelona que blasonan de liberals hajan deixat passar en silenci el fet incalificable del carrer de la Corribia, com si existís una extranya conjura de caràcter jesuítich, imposada pel Pare Muixoni.

No perquè fos *El Diluvi* el que primer va aixecar la llebra, se justifica l'actitud reservada ó indiferent de la premsa liberal en un assumpte que afecta tan directament a la llibertat de consciència y que sembla 'l prelude de la reacció teocrática, que 's disposa a tirar-se'ns al damunt ab tot lo seu arsenal de imposicions y de rancúnias. Res tenim de comú nosaltres ab aquell periódich—be ho saben prou els nostres lectors—pero no arriba á tant la nostra prevenció contra la major part de las sévas campanyas, que haguem de aclucarnos y posar un punt á la boca davant de un fet tan monstruós, sols per haver sigut ell qui primer va entregarlo á la consideració del públich.

Apart dels nostres sentiments liberals, apart del nostre amor á la cultura y al bon nom de Barcelona, 'ns obliga á pendre cartas en aquest joch, un irresistible impuls de caràcter humanitari.

Agustina Soler, la filla amorosa que cuidava á sa mare María Birbe ab tota l'afecció de qu' es capás un cor abnegat, casi sense dormir, sense moures un peu del capsal del llit de la malalta, mereixia 'l respecte dels que ab tanta persistència l' hostigavan, perquè deixés entrar un capellá á la cambra de la seva mare. Ella creya que la presència del capellá podia agravar l' estat de la malalta, la qual no havia demanat semblant visita. Aquest mateix cas se dona y 's repeteix cada día en moltes families, que tenen en compte la impressionabilitat dels malalts, per no permetre que la administració dels ausilis espirituals se converteixi en un fet contraproduhent que precipiti 'l desenllás de una malaltia. En una religió que condemna l' assassinat, no sé fins á quin punt pot tolerarse l' intent de salvar l' ánima, donant á la vida que se'n va, una brutal empena.

De totes maneres, la responsabilitat de realisarho ó no, sembla que hauria de deixarse íntegra á la familia del malalt, á las personas de son major afecte.

Donchs la pobre Agustina Soler, lluny de ser respectada, sigué víctima de un acte de violència. Els beatos que s' empenyavan en sacramentar á la séva mare á tota costa trobaren l' ausili de un jutje: la porta del domicili de la malalta, sigué espanyada: en la cambra, junt al llit mateix de la mare, la filla sigué arrancada de la seva presència á viva força...

Los que realisaren tal hassanya tingueren la satisfacció de sortirse ab la séva. María Birbe fou sacramentada, després de haverse empleat no pochs esforços pera persuadir-la, perquè, segons sembla, á las primeras intimacions que se li dirigiren, respongué que no volia res, que no necessitava capellans, y sols després, quan tal vegada á conseqüència del trastorn que li acabavan de donar, ja era mes del altre mon que de aquest, se rendí á la pressió dels seus hostigadors implacables.

Aquests,—repeteix—tingueren la satisfacció de satisfer lo seu amor propi. La filla, en cambi, tingué l' inmens dolor de veure agravarse per moments al ser á qui mes volia, de recullir son últim alé, de amortallar-la.

Y al posarli son vestit millor—no 'l de la mare qu' era molt pobre: 'l d' ella mateixa, 'l de la filla—y al recordar que per assistir-la degudament y pro-

longarli tot lo possible l' existència no havia reparat en perdre nits y en gastar tot quant possehía ni en empenyar sas modestas joyas, y al veure que de res li havia servit tanta abnegació, desde 'l moment que tan bon punt sigué sacramentada, sa pobra mareta se 'n aná com per la posta ¡figuris qui tinga cor, quíns no serían la amargura, la desesperació y hasta la rabia de aquella pobra dona!...

La millor paraula que deya era:—¡Assessins!... Ella ho preveya: ella volgé oposars'hi. La porta de la séva casa espanyada: un jutje fent us de la séva autoritat... la malalta, presenciant desde 'l llit l' expulsió de la séva filla... de la seva enfermera... Y després de l' administració dels sacraments, l' agonía, la mort á marxas dobles de aquell ser idolatrat...

—¡Ah!—deya y diu y es probable que diga mentres visca—¡Me l' han assassinada!...

¡Pobra Agustina Soler!...

Aquesta frasse dura, cruel, filla de una convicció engendradora del dolor y l' amargura, la diu y la repeteix sense atenuarla.

La va dir y repetir davant del jutje mateix, quan sigué cridada, en virtut de las diligencias que per desacato comensaren á instruhirse en contra d' ella pel fet de haverse oposat á l' entrada del jutjat y dels beatos en lo seu domicili.

—¡Assessins!... ¡Han assassinat á la meva mare!...

Y de aquest crit, la justicia 'n pren acta fredament, per entaular nous procediments en contra de la desventurada, perquè una cosa es el Códich, y una cosa molt distinta el cor amargat de una filla desesperada. Lo Códich no s' hi fixa ab els desbordaments del cor, per justificats que sigan. La circumstancia eximent de arrebató y obcecació may tan clara com en aquest cas, no 's te present sino al terme del judici, al dictarse la sentència, quan el pobre acusat ha sufert totes las molestias de un llarch procediment.

Y s' ha dictat auto de presó. Y Agustina Soler ha sigut detinguda, privada de totes las llibertats, menos de la de dir y repetir á cada instant:

—Han assassinat á la meva mare!

La sola presència de un capellá, que dirigí una plática á las presas, va exasperarla, va tréurela de quici. Agustina Soler, que no pensa mes que ab la seva mare morta després de haverseli administrat els sacraments casi á la força, va interrompre al predicador, va dirli no sé quíns paraulas...

¡Horror!... ¡Abominació!... ¡Al calabosso ab ella!...

Y ja la tenim incomunicada. Fou inútil durant alguns días que ningú intenti anarla á visitar, anarli á prodigar algun consol. La resposta de la superiora de la comunitat religiosa que cuida de las presas, fou sempre la mateixa.

—La Agustina Soler no 's pot veure. Está de observació.

D' observació no s' hi posa mes que als malalts, als bojos... Potser si que al final, per coronar la festa, li expediran una patent de demencia.

Y si aquesta patent es á la fi justificada pel dictamen facultatiu, y si la desventurada Agustina Soler, desde 'l horror de la presó va á parar al horror de un manicomi, ahont puga anarse consumint, mastegant alelada y continuament las mateixas frasses:—«¡Assessins!... ¡Han assassinat á la meva mare!...» no sé quína tranquilitat de consciència podrà tenir el Sr. Permanyer, el ferm catalanista, que amparat pel jutje, va penetrar en lo domicili del carrer de la Corribia, en nom y representació dels beatos, que ab un sol tiro haurán enviat á una mare al cementiri y á una filla amorosa al manicomi.

SALTIMBANQUIS BARCELONINS

—Adelante, señores, vajin entrant, que aviat comensará la moixiganga.

Allá ells.
 Pero 'l fet trascendeix á la vida pública, en quant afecta á la llibertat de consciencia y al respecte degut á la inviolabilitat del domicili, y per aixó creyém que Barcelona entera, sense distinció de opinions, ni de ideas, ni de creencias, vé obligada á pronunciarse en lo sentit que li dictin sos sentiments honrats.

No han de ser sols els elements que blasonan de lliure-pensadors els que hi diguin la seva. Els que professan sincerament las doctrinas del cristianisme han de manifestar aixís mateix lo que pensan respecte á un cas tan botxornós. Sapiguém si 'l cristianisme consisteix solament en las formas externes imposadas á viva forsa ó en algo que radica en lo mes íntim del esperit y 's nudreix dels sentiments humanitaris.

Y convé, sobre tot, que Barcelona, que tan trista celebrat va adquirir als ulls del mon, ab motiu dels torments de Montjuich, no veji agravarla encaremes per la seva indiferencia, davant del fet del

carrer de la Corribia y sas conseqüencias relacionadas ab la sort de la pobra Agustina Soler.

Per la nostra part hem fet lo que devíam. Ara falta veure si per cobardia, per càlcul, ó per lo que siga, produhirá el mateix efecte que una suspensió de garantías, entre la premsa liberal é independent que té al seu càrrech la missió de desvetllar á la opinió pública, la conjura del silenci, la conjura jesuítica del Pare Muixoni.

P. DEL O.

ENTRETENIMENTS

Molts senyors que 'l peix bó trian
 son els que més enrabian
 si 'l troban car per atzart.
 ¡Quants d'ells no li trobarian
 si haguessin de tirar l' art!

Quan un solté ab uná viuda
 fa del matrimoni el nús

FESTAS CICLISTAS

La vanguardia

me fa l'efecte que paga
els plats que un altre ha rompat.

Quan una locomotora
traballa arrastrant molt pes,
com qu'esbufega en excés,
té'l fognista á tot'hora
qu'en cuydarla bé s'esforsa
quan veu que'l vapor amayna
alimentant la fogayna,
perque conservi la forsa.

Molts obrers veig per sort trista
que molt pes també arrossegan,
¡Quants n'hi ha de sers qu'esbufegan
y no tenen fognista!

Pels desenganyys que he rebut
fins del home més científich,
jo crech que'l viure es magnífich
pel qui es eego, sort y mut.

Quan un tren arriba aviat
y'l perque algú saber vol,
si un viatjé es preguntat,
contesta l'interpelat:

—Es perque hem correut molt.—
Y sempre ha estat assentat.

A n'en Pere ab cara seria
se'l miran sempre els amichs
y te un aixám d'enemichs.
¡Es clar, té tanta miseria!

Viure bé y morir depressa
es lo que més m'interessa.

MARTÍ REVOLTÓS.

IBONICA PROPORCIÓ

Joves estudiosos, pedagogos aventatjats, Pesta-
lozzis del pervenir, á la ocasió la pintan calva: ¡no la
deixéu escapar!

Sant Miquel de Cladells, poble de la provincia
de Girona, té vacant la plassa de mestre d'escola.
¿Preguntéu, avants que tot, quína assignació té
senyalada?...

Sortíu aviat de duptes y quedí satisfeta vostra

La retaguardia

(Insts. RUS, colaborador artístich de LA ESQUELLA.)

LA EXCURSIÓ DEL DIUMENJE PASSAT

Un descans

legítima curiositat: la escola municipal de Sant Miquel de Cladells té marcat lo sou de 250 pessetas... cada any.

¡Descentas cinquanta pessetas!... ¡Tira peixet!.. ¡Qualsevol se 'n vaji á América á fer fortuna revenent negres, ó al Klondyke á buscar arenas auríferas!... ¡Descentas cinquanta pessetas al any, per una persona sola!..

Tal vegada á alguns ambiciosos els semblará la paga poch espléndida. ¡Es tan insaciable la condició humana!

Es clar que comparat aquest sou ab las rendas d'en Rostchild ó d'en Jay-Gould, la cantitat resulta petita; pero considerada aisladament y, sobre tot, ben administrada, ¿quif duptará que la suma de 250 pessetas basta y sobra pera subvenir á totas las necessitats que un mestre, un verdader mestre d'escola pot sentir?

Analísémho.

Doscentas cinquanta pessetas anuals, son al mes 20 pessetas ab 83 céntims, ó, lo qu' es lo mateix, 68 céntims diaris.

Naturalment que si 'l que disfruta de aquesta prebenda 's llença á la vida de dissipació, y menja galla dindi cada día y beu xampany y buyda dotzenas d'ostras, 'ls cordons no li arribarán y es possible que 'l pressupost se li desnivelli; pero procedint ab método y arreglantse una existencia sobria y exenta de disbauxas, sense festas á lo Lúculo ni saturnals heliogabálicas, 68 céntims diaris constituheixen un passament bastant regular.

¿Qué ha de fer un mestre d' estudi per viure?

Esmorzar, dinar y sopar.

Combiném el *menu* d' aquests tres ápats y veurém quins comptes més deliciosos ens resultan.

Esmorzar:—Pa, 8 céntims; una arengada y oli, 5; total: 13 céntims.

¡Ja veuhen, per 13 céntims, quin tiberi 's pot armar!... Aném seguint.

Dinar:—Pa, 10 céntims; escudella, 8; carn d'olla, 10; total, 28 céntims.

Sopar:—Pa, 10 céntims; monjetas, 5; bacallá, 10, total: 25 céntims.

Sumats los imports parcials de las tres partidas,

(Insta. RUS, colaborador artistic de LA ESQUELLA.)

Preparantse per tornar

ELS QUE SE'N VAN

tenim que 'l senyor mestre gasta únicament 66 cèntims al dia, de modo que encare n' hi quedan 2 dels 68 que té senyalats.

Dos cèntims d'ahorro diaris, son 60 cèntims al mes, y ab 60 cèntims un home que no despilfari ni sigui massa viciós pot fumar de tant en tant un cigarrillo, y hasta en las grans solemnitats pot amenisar los seus xefis ab un vaset de vi de vuyt.

Dirán que l'habitació... ¡Tonterías! ¿Quí li impedeix recullirse en qualsevol reconot del mateix edifici de la escola?

Lo que realment no li queda es ni un trist cèntim per comprar-se roba ab que cubrir las sevas formas, pero d' aixó no hi ha que ferne cabal: un mestre, com més cosas ensenya, més bon mestre es.

¡Animo, donchs, glorias futuras del magisteri!.. A solicitar la plassa sens dilació, que gangas de aquesta mena no 's presentan cada día..!

Aixó sí, avants de donar cap pas, entereuvos de una cosa. Averigüeu si á Sant Miquel de Cladells aquestas 250 pessetas las pagan de debo.

Perque hi ha pobles avaros, que las prometen... y després las quedan á deure any y anys y anys...

MATÍAS BONAFÉ.

JOAQUIM RUBIÓ Y ORS

Fá deu anys contribuí *L'Esquella de la Torratxa* á la glorificació de *Lo Gayter del Llobregat*, que celebrava ab la publicació de la edició poliglota de sas poesias, lo cinquanté aniversari de haber donat á llum la primera, en lo *Diari de Barcelona* (16 febrer de 1839).

Avuy, ab motiu de la séva mort, hauríam de repetir lo qu' en honor seu diguerem deu anys enrera. Ja llavors se havia guanyat la gloria de haver sigut un dels principals precursors del modern renaixement de las lletras catalanas, y en aquest concepte 'l seu nom será sempre justament venerat.

Altres molts se li han adelantat com á poetas de fibra, de vigor, de sentiment... Es natural: las flors son sempre més hermosas y 'ls fruyts més sabrosos que las llevors de las que naixen las plantas que 'ls produheixen. Pero lo *Gayter del Llobregat* pogué envanirse de haver sigut un dels més antichs y afortunats conreadors de tan pompós jardí. Sas poesias que tenen tot el caràcter de l' época en que si gueren escritas, gosaren en lo seu temps de molta estima, y successivament serviren d' estimul al esbart inmens dels poetas catalans. Gracias al acert ab que procedí en Rubió y Ors, se realisá el prodigiós renaixement de las lletras catalanas.

Per aixó sigué sempre considerat, y al morir, quan estava pròxim á atényer l' edat de 81 anys, ha semblat que desaparequés un venerable patriarca de la literatura regional.

Apart de sas composicions poéticas, deixa un gran bagatxa de traballs de investigació histórica y de crítica literaria. Sigué académich, y no de adorno, sino de laboriositat profitosa. Per la séva càtedra de Historia universal de la Facultat de Filosofia y Lletres de nostra Universitat han passat dos ó tres generacions d' estudiants, que tingueren ocasió d' estimarlo tant per sa ilustració, com per l' apacibilitat de son caràcter, com també per la vocació ab que exercia l' ensenyansa de la joventut.

DON JOAQUIM RUBIÓ Y ORS
(*Lo Gayter del Llobregat.*)

Ha mort al peu del canó, vuit dies després de haver rebut del govern lo nomenament de Rector de la Universitat, y quan tot just havia pres possessió del càrrech.

Lo seu enterro sigué un testimoni eloqüent de l'alta consideració que havia sapigut conquistarse ab una llarga vida consagrada al cultiu de las lletres, al exercici del professorat y á la práctica de la virtut.

J.

RIMAS

Al sortir al balcó
avuy, no he vist á n' ella:
á sa mare hi he vist
que vestia de negre.

—¿Hont es—li he preguntat,—
vostra filla, mestressa?
¿hont es el meu amor?
¿ahont la vida meva?—

Ella en plors ha esclatat
baixant els ulls en terra
y se n' ha entrat á dins
sens tornarme contesta...

¡Qui sab si no ha volgut
l'endolada velleta
mon dupte convertir
en terrible certesa!

Y s' han rigut de mi perque plorava!...

Malvats, no tenen cor,
y volen que 'ls demés, tampoch ne tinguin:
no saben lo consol
que 's troba vessant llágrimas,
ells comprenen tan sols
el riure estúpit qu' embruteix al home...

Malvats; més jo 'ls perdó
de bon grat sas injurias:
ja estos homes son
en sa eterna alegria
més desgraciats que jo!

ANGEL MONTANYA.

NOBLESA, OBLIGA

La redacció acaba d' omplirsens de gent. Ciutadans barceloníns de totes classes y condicions, que gesticulan y cridan tots á la vegada y semblan venir molt soliviantats.

—¿Qué se 'ls ofereix?

Un d' ells pren la paraula.

—Jo soch fuster, y com á tal, de tant en tant

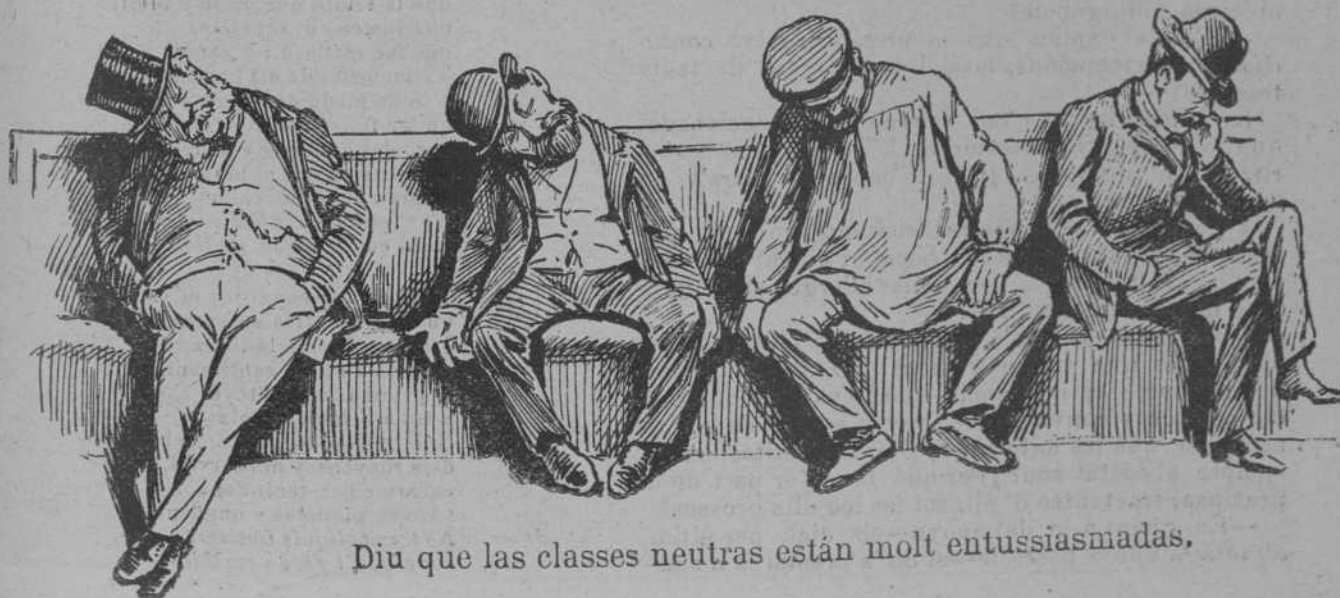
¿NO 'LS HO SEMBLA?

—Fassin ó no fassin trampas,
d' aixó n' estich ben segú:
majoria com la meva
no la obtindrà may ningú.

faig alguna compra de fusta. Aquest dematí m' han descarregat taulons davant de casa, y perque no 'ls he entrat desseguida á la botiga ¿saben que m' ha succehit? Que ab l' excusa de que embrassava 'l carrer, lo guardia de punt m' ha amenassat ab denunciarme y posarme una multa. Y jo dich: si á mí se 'm penyora per ocupar un rato part de la via pública ab quatre taulons ¿qué se li ha de fer al Inglés, que desde últims del any passat té embra-

ELECCIONS

Diu que las classes neutras están molt entussiasmadas.

ssada la Gran-Via ab un escampall de columnas de ferro?

—¡Precisament aquest es el motiu que á mí 'm porta aquí!—exclama un altre dels del grupo.—Si al derribar las columnas en qüestió las haguessin colocadas en punts ahont no fossin un perill, la infracció seria encare perdonable; pero las han deixadas de tal modo, que no sembla sino que ho han fet expressament pera molestar al públich. Qui ho dup-ti, tingui la bondat de situarse á la Gran-Via frente á la casa número 308: allí pot veures una columna ajaguda á través de la passera empedrada, tan ben posadeta, que no hi ha dia, sobre tot els de fanch, que no hi vajin de bigotis tres ó quatre tran-seunts. ¿Per qué se li permet aixó al *Inglés*?

—Ara 'm toca á mí—salta 'l tercer de la comiti-va:—jo vaig y vinch de Gracia varias vegadas al dia, sempre á peu, per consell del portamonedas, y al arribar al cap-de-vall del passeig, no hi ha vegada que no 'm trobi l'empantano del tranvía eléc-trich aturat al mitj del pas. Podria molt bé pararse avants de crusar lo passeig de Gracia ó després d'haverlo passat; pero, no senyors, com si hi hagués el deliberat propósit d'aburrir als que aném á peu y hem d'atravessar la plassa de Catalunya, lo dit-xós tranvía no sab aturarse sino en el lloch ahont mes nosa pot fer. ¿Qui l'ha autorisat á n' en Morris per cometre aquests abusos?

—Mes grave es lo que 'm passa á mí—diu un al-tre:—¡lo meu si qu' es dolorós á tot serho! Aques-ta tarde pujo al tranvía y 'm quedo dret á la plata-forma. Comensa aquesta á omplirse de gent; ja eram set, ja eram vuyt, ja eram nou.... y al cobra-dor no se li ocorria may dir als que anavan pujant que allí no s'hi cabia. Anavam talment apretats com el cotó en pacas. De sobte 'm palpo.... y bona nit viola, la meva cartera ha volat. Y ha volat, á causa de la excessiva aglomeració de gent; perque, que no 'm diguin lo contrari, si 's cumplissin las ordres que han dictat en Rius y Badia, y en Coll y Pujol, y en Nadal, y en Collaso, y en Griera, y tots el arcaldes que han passat per ca la Ciutat, jo me 'n hauria sentit, y hasta probablement l'escura-butxacas s' hauria guardat de registrar la meva. ¿Per qué s'eli toleran al *Inglés* tantas infraccions?

Exposadas en aquesta forma las queixas indivi-duals dels visitants, las sevas lamentacions se con-verteixen en foch granejat, del qual se 'n destacan perfectament aquestas tres preguntas, ab insisten-cia repetidas:

—¿Qui l'apoya á aquest senyor?

—¿Cóm se comprén que las autoritats lo tractin ab tanta indulgencia?

—¿Cóm s'explica que la premsa, salvo *contadíssimas* excepcions, fassi 'l mut davant de tanta frescura?—

La interpelació es tan vehement é intencionada, que jo no sé qué contestarlos. L'apoyo.... las auto-ritats.... la premsa.... ¿Qui es capás de ficars'hi en aquest terreno?....

Y no obstant, als nostres visitants no puch pas deixarlos ab la paraula á la boca, ni dils'hi que obri-rém una informació.... pera donar allargos al assump-to y no ocupárnosen mes.

—A veure—tornan á preguntar ab mes calor,—aixó es lo que vením á saber: ¿D'ahont la treu aquest home la influencia que li permet burlarse del públich y convertirse en rey y senyor de la ciu-tat? ¿Per qué las autoritats, grans y petitas, están sempre al costat seu? ¿Per qué la major part de la premsa, tractantse d'él, sol fer los ulls grossos?

—En quant á lo del apoyo—els dich per últim, ab tota la finura possible—si no 's prenen la moles-

tia d'anar vostés mateixos á casa del cacich de Bar celona ó als centros oficials, no es fácil que la seva curiositat quedi satisfeta. Ara, per lo que toca als altres dos punts, fassi algú de vostés el favor de ve-nirsen ab mí, y tal vegada pugui explicarse perqué la premsa calla y perqué las autoritats y 'ls seus dependents imitan tan discretament á la premsa.—

Me segueix un del grupo, sortím al carrer, y al primer tranvía que passa, 'ns fiquém á dintre.

—Observi bé—dich al meu company, notant que 'l cobrador se disposa á fer la passada:—som deu aquí dintre ¿eh?... Veji quants n'hi haurá que pa-garán.

Comensa 'l cobrador á allargar lo bitllet als pas-satjers, y,

—Número tants—diu un.

—Un empleat de casa la Ciutat—faig jo en veu baixa al meu acompanyant.

—Número quants—diu un altre.

—Aquest es un gacetillero.

—Número cent.

—Es del govern civil.

—Número doscents....—

Y va seguint allargant el bitllet.

Acabada la cobranza, lo ciutadé de la comissió y jo ens mirém una mica ruborissats.

Dels deu que seyém dins del tranvía, sóls hem pagat ¡quatre! Los altres sis passatjers son premp-sa, municipi, govern, audiencia.... y tenen *pasegra-tuit*.

—¿Comprén ara lo de la impunitat, lo dels ulls grossos y lo del silenci?

A. MARCH.

LLETRETA

No t' emboliquis Gutierras
mira que 't farán malbien.

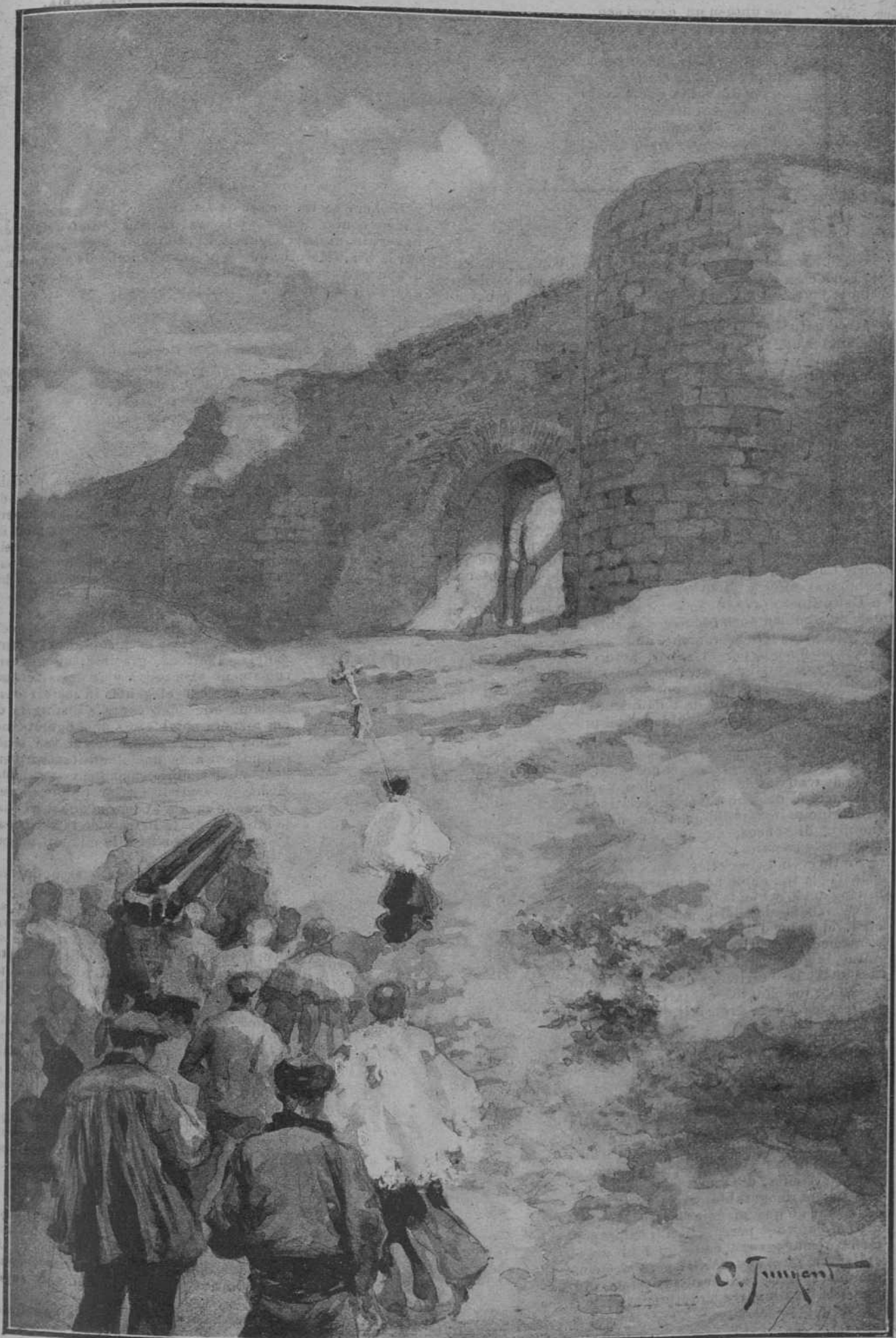
La Leonor es una noya,
que jo festejo fa temps;
té per galdas dugas rosas,
y per dot, vint mil durets,
de debó m'hi casaria,
si no fós que m'estranyés,
que sentne jo un pela-canyas,
y de passada un xich lleig,
me vingui tant al darrera,
parlantme de casament....
No t' emboliquis Gutierras
mira que 't farán malbien.

Jo 'n coneix á una casada,
que fa temps que 'm fa l'ullet,
una *jamona* d'aquellas,
que fan rotllo á tot arreu.
Té un modo de dir las cosas,
y té un modo de que 's veu,
qu' en fi.... no sé si m'entenem,
pero des que vaig saber,
que 'l seu home al matadero,
té gran fama de valent....
No t' emboliquis Gutierras
mira que 't farán malbien.

Hi ha una noya que m'estima,
qu' es romántica en extrém;
escriu versos á la lluna,
y canta ab gran sentiment;
es prima com una teya
y tot á l' hora, pateix:
de la melsa, de l'estomach;
dels ronyons y del cervell;
casarme per tenir dona....
xarops, píndolas y ungüents....
No t' emboliquis Gutierras
mira que 't farán malbien.

AL POBLE (per O. JUNYENT)

L' enterro del repatriat.

La dona d' un dels cotxeros,
del tranvia del anglés,
se la corra ab un fulano
que diuhen qu' es cosí seu;
van á passeig cada tarde
ben agafats de brasset;
y ella 's val de que 'l seu home,
guiant lo famós trolley,
no pot dir res ja que ho priva,
lo reglament del servey.
Una que si s' embolica...
no la poden fer malbien.

Q. MALLEU.

LLIBRES

BOSQUEJOS SOCIOLÓGICOS per SANTIAGO VALENTÍ CAMP. — Si una cosa satisfá es la de veure joves que son verdaderament joves en la present época de hipocresia, rebaixament y decadentisme. Mentres molts dels que deurían sentir l' entusiasme propi de l' edat juvenil per las ideas adelantadas de llibertat y de cultura, mostran sols l' indiferentisme y la depressió espiritual, es altament consolador que hi haja á lo menos algú, que alenti las grans aspiracions de l' época moderna, y á exposarlas consagri 'l treball de la séva ploma. Lo Sr. Valentí y Camp, autor dels *Bosquejos sociológicos* mereix un aplauso caluros per la indole seria del seu treball: el mereix ademés per la forma brillant ab qu' está realisat, aixís com també pel calor de convicció que tot ell exhala, calor altament comunicatiu.

No dirém quin dels 23 estudis que forman la colecció se 'n emporta la palma; en tots ells s' hi revelan positives qualitats de pensador y excelents condicions de home de lletras.

May podriam igualar nosaltres al insigne publicista *Alfredo Calderón* qu' es qui s' ha encarregat de presentar al públich al autor y al llibre.

Del primer diu: «Jóven de alma como de cuerpo-especie de coetaneidad poco frecuente ya en esta sociedad degenerada—amante de la libertad, apasionado por el saber, ávido de ciencia y de justicia, atento á todas las palpitaciones del espíritu contemporáneo, enemigo irreconciliable de toda iniciativa y de toda hipocresia, descuidado del propio medro y dispuesto á sacrificarle siempre en aras de la verdad: tal es el autor.»

Respecte de l' obra afirma qu' es: «Una serie de trabajos de investigación, de demostración, de controversia relativos á los principales problemas de nuestro tiempo: filosóficos, morales, religiosos, políticos y sociales...»

«...Hay en todos ellos algo que vale más que la intención no siempre sana, del desengañado y que la erudición, las más veces falsificada, del pedante; la fé sincera, el calor de la convicción, la independencia del criterio, la amplitud de miras, la generosidad de un espíritu abierto á todas las corrientes del pensamiento y á todos los efluvios de la vida.»

Després de lo transcrit, no 'ns queda més que dir:

—Per la copia, y enterament conformes: enviant al jove Sr. Valentí y Camp nostra mes cordial enhorabona.

SERVICIO OBLIGATORIO. — *Filosofías* per APPELES MESTRES. — Forma un álbum de dibuixos trassats garbosament y animats ab lemas xispejants, ab el qual el popular Apeles, dona una nova prova del seu ingeni inagotable, aixís com de la seguretat ab que maneja 'l llapis. Lo *servey obligatori* en perspectiva li ha proporcionat tema perque cada qual hi pegui cullerada: gent de totes las classes y condicions socials van desfilant y tots diuhen, de una manera sintética y aguda, 'l seu modo de pensar.

Los tipos están admirablement presos, y en tots ells s' hi sent l' estudi carinyós del natural.

RATA SABIA.

LICEO

No hem sortit encare de *La Bohème*, y per cert que ja podém contar de nou ab la Sra. Savelli (Mimi) á pesar de haver tingut unas enginas. El diumenje sigué sustituida per la Sra. Merolba que 's prestá á cantar sols pera treure d' apuros á la empresa. Una part del públich distá molt de guardarli la consideració á que s' havia fet acreedora ab la séva complacencia.

ROMEA

El pare s' enretira per deixar lloch al fill.

Aixó vol dir que avans de *Lo Comte d' Arnau*, obra póstuma de 'n Federich Soler, se posará en escena 'l drama *Llicencia closa* del Sr. Soler de las Casas.

Y ab tot y ser un drama ab *Llicencia closa*, ja 'ls anuncis el tiran trona avall.

NOVEDATS

El debut de la companyia francesa d' opereta produhi dimars un plé á vessar. L' obra *La cigale et la fourmi* de Audrán era nova á Barcelona. Está basada en un argument mitj idiliach, mitj picaresch, que no obstant dista molt de oferir las situacions graciosas de *La Mascota* del mateix autor. Realsan els quatre actes del llibre, dels quals el ters té tres quadros, multitud de pessas musicals, moltas d' ellas elegants y finas, principalment las que tenen per base el *couplet* qu' es el género francés per excelencia.

L' artista Rosalia Lambrecht, dels *Bouffes parisiens* es la *étoile* de la companyia. Petitona, graciosa, ab una cara sumament expressiva y ab unas actituds picarescament elegants, lo mateix quan declama que quan canta 's distingeix de una manera notable. Es una figureta monísima y sempre animada, y sa veu, sense ser poderosa, te una ductilitat sorprendent y un timbre sumament agradable. Hi há que sentirli cantar *couplets*, pera sorprendre en ella el domini que teen aliar la intenció de la lletra y de la música ab l' expressió del rostre y la mimica sempre elegant y de bon gust.

Respecte als demes artistes no podém ser tan explicitos, sentnos necessari véurels més y en obras diverses pera jutjarlos ab acert. Desempenyaren las primeras parts las senyoras Augé y Zevah y els senyors Goutier (primer cómic), Cretot (altre primer cómic), Larbaudiera (tenor), Majurel (barítono) y Bouchard (jove cómic).

Encare quel' obra estava ben ensajada, com ho demostraren per son ajust el coro y la orquesta (que per cert dirigí notablement en Pérez Cabrero) se 'ns figurá, de primera impressió, que 'l conjunt adoleixia de alguna falta de homogeneitat.

De totes maneres la companyia sigué ben rebuda, mereixent aplausos una bona part de las pessas de música, algunas de las quals tingueren de ser repetidas.

TIVOLI

Ha comensat á funcionar una companyia de sarsuela ben organizada, que ha anat posant en escena *Jugar con fuego*, *La Tempestad*, *Campanone*, *Un tesoro escondido* y otras produccions del vell repertori.

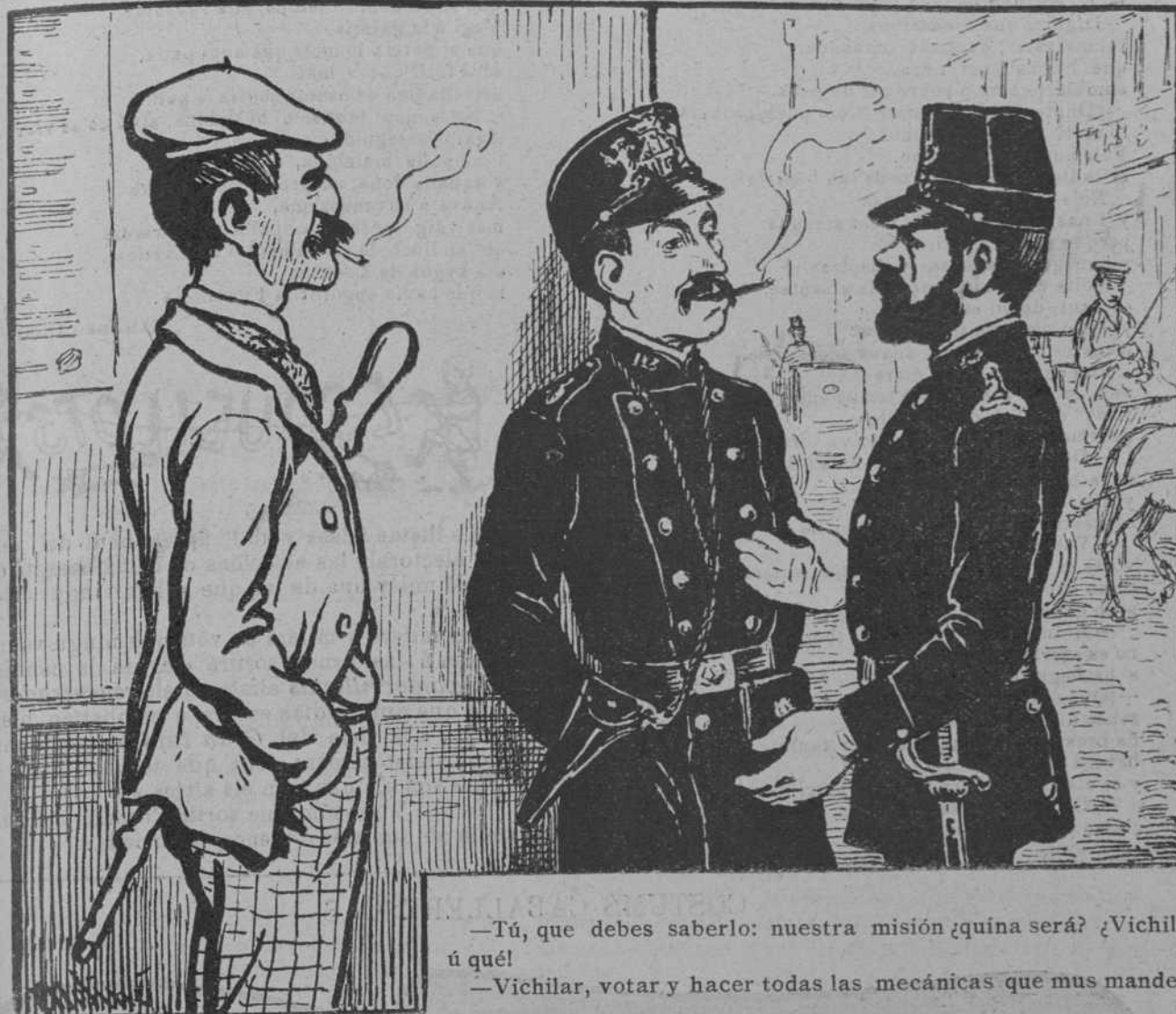
Entre 'ls artistes que més s' han distin-

CANDIDAT DE QUARESMA

Lo senyor Cucurulla.

LOS TRES RAMS DEL ORDRE PÚBLICH

—Tú, que debes saberlo: nuestra misión ¿quina será? ¿Vichilar ú qué!

—Vichilar, votar y hacer todas las mecánicas que mus manden.

git s' hi contan la tiple Sra. Gorgé y el tenor Sr. Figuerola, que canta per primera vegada á Barcelona.

CATALUNYA

La Fiesta de San Antón ha arribat á sa representació centésima.

Ab lo qual s' ha cumplert el presagi que ferem al donar compte del seu estreno.

GRAN-VIA

Es de notar que ab las obras que alcanzan un número regular de representacions, per lo que respecta á molts actors, succeheix igual que ab las planxas del fonógrafo, que ab l'ús acaban per esborrarse.

Tal es la nyonya, y la displicencia ab que solen fer los seus papers, que al últim casi no 'ls coneix aquell que 'ls hi va veure estrenar. En aquest concepte, en Ruiz de Arana, que te talent de veras, hauria de mostrar una mica més d' empenyo en donar color y relleu á certs personatjes que tant sab fer lluhir en las primeras representacions. Resant se guanya la gloria del cel; pero no l' aplauso del públich.

En cambi en Riquelme la dona per exagerar sas payasadas habituales. No es aquesta la millor manera de suplir las deficiencias de una veu ingrata que ja no serveix per cantar, ni casi per declamar, tan arruinada está per la caraspera. L' altra nit, fent ganyotas grotescas y fentse ballar la teresiana movent la péll del front, descomponia l' escena final de *El Señor Joaquín*, que no té res de bufa, ni de xocarrera, sent pel contrari sentida y delicada. No crech que un actor tinga dret á abusar del públich, per mes que una part limitada de aquest li toleri aquestas y otras guasas.

UNA AUDICIÓ

En la *Sala Estela* s' efectuá l' audició de una ópera en un acte, titulada *Fior di Mandorlo*, lletra del Sr. Trulló y Plana, y música del professor del Conservatori del Liceo Sr. Costa y Noguera.

Per mes qu' es bastant difícil formarse concepte del mérit de una ópera, no veyentla posada en escena degudament, ni del valor real de la música estant substituïda l' orquesta pel piano, l' armonium y 'ls instruments de corda, 'ns semblá que la partitura del Sr. Costa reuneix un bon número de condicions molt apreciables. Es principalment melódica, y 'ls motius que desarrolla están perfectament casats ab las situacions del llibre. Tal vegada alguna pessa adoleix de una extensió excessiva. En cambi n' hi ha d' altres, com lo duo de baritono y contralt y 'ls ballables, que l' auditori feu repetir, donant mostrás de verdader entusiasme.

La vetllada resultá agradable, sent objecte de merescuts elogis los artistas novells Srtas. Rocabert (tiple) y Ventura (contralt) y Srs. Ribas (tenor) y Ballaresa (baritono) encarregats de las primeras parts, aixis com los coros formats ab alumnos del Conservatori é individuos del *Orfeo catalá*.

Los Srs. Costa y Trulló reberen numerosas felicitacions per l' obra, y 'l primer ademés per la briosa manera ab que la dirigi, després de dos ensaigs no mes.

N. N. N.

A PUNT DE SUICIDARME

—Per qué aquest vespre, hermosa Florentina estás tan capficada?

¿Per qué de ta mirada
no m' enlluherna ja la llum divina?

Dígam, qué t' ocasiona
tal malestar; explicat, enrahona,
que 'l teu silenci, nena,
enmalalteix mon pobre cor de pena.

¿Duptas de mon amor? ¿Cóm puch probarte
lo molt que jo t' estimo?

Vols encare més mimo,
si 'ls llabis tinch inflats de tan besarte?..

No sé perque 't bellugas
y 'l nas aixamplas y lo front arrugas:
perque de mí 't retiras
y jemezas y 't cansas y suspiras.—

Volía continuar, mes ella alsantse,
corrent, de mi escapava,
y—¡No puch més!—cridava:
mentres cap al balcó anava acostantse.

Jo enguniós, á sa mare
vaig cridar per si era á temps encare
y ¡ay! en loch d' escoltarme
dantme empentas al quarto va tornarme.

—Déixim passar, jo vull salvá á sa filla—
deya plé d' amargura—

y ma sogra futura
contestava tranquila:—No perilla.

—Vosté te 'l cor de fera,
vosté es més que una dona, una pantera.

Si no acut á salvarla,
soch capás ¡visca Deu! d' espavilarla.

—M' insultas y amenassas ¡bona fora!
no es extrany lo que passa,

s' ha begut mitja tassa....

—¡Qué diu! ¡horror! ¿Hi ha molt?—Deu fé un quart d' hora
sense dí una paraula,

ha pres aquella ampolla de la taula;

bevent tota impassible

y es clar ara sofreix torment horrible.

—¡Oh! s' haurá envenenat.... Aygua calenta,
claras d' ou, gelatina,

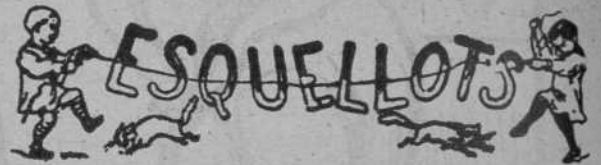
pórtiu volant; no atina
que si perdém lo temps, ella reventa?

Vagi á la galeria
que si pateix lo molt que aquí patia,
será fácil que 's mati
estrellantse de nassos contra 'l pati.

No 's mou; tant se n' hi endona, aixó no es viure.
Agafo desseguida

l' ampolla malehida,
y aquella dona, encare 's posa á riure
Anava á envenenarme,
mes vaig llensar l' ampolla al enterarme
qu' en loch de sal-fumant ó bé matzina
era aygua de Loeches
lo que havia engullit la Florentina.

AMADEO DORIA.

Ab listas falsas y ab l' apartament del verdader
cos electoral, las elecciones de demá passat serán l'
edició mil y una de las que s' han vingut celebrant
fins ara.

Per milers y milers de vots que ningú veurá com
entran á las urnas sortirá elegida la candidatura
dels *pantorrillistas* aliats ab els *regeneradors*. En-
care que quinze días enrera 's combatían plens de
sanya, á la vista del *Gran tupí* s' han donat las
mans amistosamente, fent que tothom puga dir:—
«Tant son els uns com els altres.»

També 's presúm que sortirá 'l *sol*.... y alguna es-
trella ab qua més ó menos esgarriada.

COSTUMS CABALLERESCAS

Un saludo massa fi
pot fer veure 'l pelegrí.

MEDITACIONS

—Fins que 's presenti un diputat que prometi fer abolir lo cant nocturn y 'ns reconeixi 'l dret de dormir, jo no voto á ningú.

Pero per nosaltres, com per tots els amants de la sinceritat electoral, lo qu' es demà passat diumenje estarà ben núvol.

L' actor García Ortega s' ha fet acreeador á que la gent de iglesia 'l contracti per desempenyar sobre 'ls altars el paper de Sant, degudament caracterisat.

Trobantse á Santander, va presentarse al bisbe de aquella diócesis ab la llista de las produccions que componen lo séu repertori, dihentli:

—Sa Ilustríssima determinarà las que puch posar en escena y las que m' haig d' abstenir de representar.

Aixó val tant, parlant en plata, com establir per las obras teatrals, la censura eclesiástica, baix la demanda de un cómic exageradament escrupulós.

**

Es á dir: escrupulós, segons com se mira la cosa.

Perque 'l Sr. García Ortega, á penas ha vist l' efecte que la séva etzegallada ha produhit entre 'ls autors dramátichs, ha demostrat que mes que un devot sincer, era, com molts que avuy s' acotxan ab la capa de la religió, un refinat negociant.

Lo qu' ell se proposava al acudir al bisbe, era senzillament guanyarse las bonas gracias de la llopada clerical de Santander, qu' es, segons ell presum, una ciutat eminentment levítica. Si hagués sigut necessari comensar la funció, no ab una sinfonia, com s' acostuma en tots los teatros, sino resant una part de rosari, també ho hauría fet.

Y fins crech que hauría demanat privilegi de invenció, á fi de que ningú li hagués pogut sustreure 'ls beneficis de un negoci tan espiritual.

**

Pero s' ha tallat.

Los autors si persisteix en sas santas negociacions, li privarán en absolut de que puga representar cap de las sévas obras... y llavors no tindrà mes remey que apelar al repertori dels Lluisos.

De moment, y per evitar que jugui ab dos jochs de cartas, sembla se li ordenará que posi en escena l' obra proterva de 'n Dicenta, *Juan José*... y que de passada, dongui expressions al bisbe.

Un bon concell al Doctor Robert.

¿Vol evitar que sempre sigan uns mateixos indi-

viduos els que acuden á las subastas del Ajuntament?

Hi ha una manera molt senzilla de conseguirho. No ha de fer més que dos cosas.

Primera: exigir, baix la mes estreta responsabilitat, que 'ls jefes de secció, al formar los plechs de condicions, s' atingan estrictament als preus vigents admesos á Barcelona.

Segona: donar als postors que obtingan una subasta l' absoluta seguretat de cobrar als tres mesos de haver prestat el servey, ab la condició de que, cas de no pagarlos passat el plasso de tres mesos, el seu crèdit devengará interessos.

En una paraula: no permetent que s' usi la plata gran, ni 'l cetrill de untar, no 's farian aqueixas enciamadas que tan caras li surten actualment á la Pubilla.

Diumenje va efectuar-se l' excursió dels ciclistas á la desembocadura del Llobregat.

Se reuniren en número de un miler, y reyná durant tota la festa la mes gran animació.

¡Llástima que al tornar á ciutat, quan se proposavan desfilir per la Gran-via, no poguessen realisarho, gracias á l' aglomeració de la multitud, que 'ls interceptava 'l pas!

Bé n' es prou d' ample la Gran-via en nom de Déu; pero com si no ho sigués. Barcelona continúa sent la terra de las empentas y de la confusió. Quan ha de passar una professó siga de sants, siga de ciclistas, tothom s' hi tira al damunt, com si no tinentne prou ab la vista, tractés tothom de menjarse'ls.

Ab molta rahó deya diumenje un dels de la comitiva, al veure que no tenia mes remey que baixar de la máquina:

—Vaja, que lo que passa á Barcelona, no pot anar ni ab rodas.

Ha cridat l' atenció aqueixos días, en los aparadors de ca'l Aurigema al carrer de Fernando, una obra artística que molts amichs y companys del advocat D. J. M.ª Serraclara li dedican per sos triunfos en la defensa de 'n Ramón Sempau.

Consisteix la obra en lo retrato pintat sobre porcellana, colcat en un plafó de roure que conté un targetó de bronze ahont hi ha la dedicatoria y envoltat tot per un march de llover ab atributs de la

ÚLTIMA HORA ELECTORAL

—¡Apa, al colechi desseguida, que diu que falta chent de confiansa!

justicia de ferro forjat y de bronze respectivament; execució deguda als germans González, tant acreditats com son pare en obras consemblants, y segons lo projecte y direcció del nostre amich en J. Ll. Pellicer.

La *Renaixensa* dispara aquesta pedra ab lo mandró del seu catalanisme radical:

«Y als que no vulgan venir ab nosaltres á aprendre de coneixer á Catalunya, no 'ls hi volém cap mal, porque ja trobarán la paga. Que s' hi estigan, que s' hi estigan sota la campana de la sala d' actes del Ateneo Barcelonés, y que declarin que fora d' ells no hi haurá ni Catalunya, ni mon, ni res, com ho declararen los tres infusoris de 'n Bartrina.»

¡Ben apuntat! ... ¡Ben dirigit!... Y tret (per no dir blanco.)

Y *La Veu de Catalunya*, com sempre, ab las mans al cap, y sense dir: aquesta *veu* es meva.

Del mitj-dia de Fransa 'ns comunican una trista noticia. Lo jove pintor Sr. Sanahuja, qu' estudiá á Roma, pensionat per la Diputació de Lleyda y que després s' establí en lo departament dels Pirineus Orientals, ha caigut gravíssimament malalt, desconfiant los metjes de salvarli l' existencia. En la casa dels Srs. Marquesos de Massiá (prop de Montesquieu), ahont se troba 'l desventurat artista, reb tothora visitas y telegramas interessantse per coneixer lo seu estat. Sanahuja pel seu talent artístich patentísat en multitud de quadros notables y per son inagotable esperit benéfich en pró dels compatriotas que 's troban á l' altra banda del Pirinéu, s' havia guanyat l' estimació de tots quants tingueren lo gust de tractarlo ó de coneixe'l. Fem vots pel seu restabliment.

¡Bé per l' abat Perosi!...

Per últim ha conegut que per adelantar en lo camí de l' art res entrebanca tant com la sotana y ha decidit penjarla á la figuera.

Ara podrá escriure lliurement música pel teatro, seguint las naturals inclinacions del seu geni. La crítica va ferli notar que sas produccions sacras tenían mes de teatrals que de religiosas, y al teatro se'n va decidit á honrar los dots que Deu va concedirli.

Després d' escriure *La resurrecció de Lldtzer* y *La resurrecció de Cristo*, acaba de realisar ab lo

séu determini *La resurrecció de un artista cohibit*.

¡Qué siga l' enhorabona!

Casi es qüestió de demanar als Pares de familia que 'ns fassin la guerra, si volém alcansar las benediccions del Cel.

O sino que ho digui l' hermosa Geraldine. Se trobava á Palma de Mallorca, y tota la llopada dels tartufos, al véurela tan maca, se li va tirar al damunt... en lo bon sentit de la paraula.

¡Y quina guerra mes desesperada varen ferli!

Bastará dir que la gentil artista, qu' es una gran devota de Sant Joseph, va enviar uns rams de flors al patriarca que 's venera en aquella catedral:

donchs bé, 'l cabildo va ferli tornar aquells rams... no se per quin motiu, tal vegada per evitar que aquell Sant de fusta, al enterarse de que 'ls rams eran de una artista tan tentadora, fes alguna etzagallada.

Y ara es menester que sapigan de que va servir tot aquest encono.

Doná la Geraldine la seva funció de benefici, y 'l teatro 's va omplir de gom á gom. May s' havia vist tanta gent reunida en aquell local, ni may tampoch havia esclatat un entusiasme tan inmens y delirant. Va tenir regalos á desdir y una ovació continua de flors y de coloms.

En vista de lo qual, be pot dir l' hermosa artista:

—Jo faig exercicis al trapecí; pero reconech qu' en materia de *planxas* no podré may competir, ab las que fan, quan s' hi posan, els Pares de familia de Palma de Mallorca.

L' altre dia vaig llegir la dedicataria de un llibre concebuda en los termes següents:

«Al eminent y *oriundo* escritor, D. Fulano de Tal.

El autor.»

Rigurosament auténtich.

Espigolat en un periódich extranger.

Passa per un Passeig un matrimoni, ja d' edat, fent brasset, quan la senyora, veyent á un xarrich de uns deu ú onze anys, ab un gran purás á la boca, diu al seu marit tota escandalisada:

—Mira, Tomás: tan petit y ja fuma puro. Ara si que podém dir que s' han acabat las criaturas.

Lo xarrich, al sentirho, 's quadra, y llansant de gayrell una gran bocanada de fum, respon impertertable:

—Y bé: si las criaturas s' han acabat, ¡ja 'n farém de novas!

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' PENULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—*Ca-fe-te-ra*.
- 2.ª ANAGRAMA.—*Rot-Tró*.
- 3.ª GEROGLÍFICH.—*Com més quintas, més quintos*.

Antoni López, editor, *Rambla del Mitj*, 20

A. López Robert, impresor, *Asalto*, 63.—*Barcelona*.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Corren: Apartat número 2

LEY ELECTORAL PARA DIPUTADOS A CORTES

Un tomo en 16.º encuadernado Ptas. 2.

SERVICIO OBLIGATORIO

FILOSOFÍAS POR EL NOTABILÍSIMO POETA-DIBUJANTE
APELES MESTRES

Album de 15 láminas impresas en color Ptas. 2.

Emilia Pardo Bazán.

EL NIÑO DE GUZMAN

NOVELA

Primera parte

Un tomo 8.º Ptas. 2'50.

POR
ALEJANDRO DUMAS (padre)
Precio 1 peseta.

EL TULIPAN NEGRO

LIQUIDACIONES COLONIALES

LA TRAGEDIA DE AMERICA

COMO EMPIEZA Y COMO ACABA

Un tomo 8.º Ptas. 2.

ITINERARIOS de los trenes que conducen correspondencia de y para Barcelona

DICCIONARIO POSTAL DE LAS PROVINCIAS CATALANAS

por **JOSÉ PRIMO DE RIVERA**

Administrador principal de Correos de Barcelona.

Un tomo 8.º Ptas. 3.

ALBERTO EL GRANDE

MARAVILLOSOS SECRETOS

Un tomo 8.º Ptas. 1.

C. GUMÁ

LO LLIBRE

DE LAS

CENT VERITATS

Un tomet en 8.º

Ptas. 0'50.

Obra nova

ENRICH DE FUENTES

ESTUDIS

Un elegant volúm

Preu: 3 pessetas

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuu, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d'extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

CEBAS

En el mon tothom te la sèva.